

Az egész struktúrát kell majd kidobni

Bodnár Zoltánnal beszélget Kardos Ernő

– *Elárulja, hogy kire szavazott az ellenzéki előválasztáson, Dobrev vagy Márki-Zay volt a jelöltje?*

– Nem titok, Dobrev Klárára szavaztam.

– *Nem szeret a nyertesek közé tartozni?*

– Ez nekem nem szempont. Klárát személyesen ismerem, nálam írta egykor a szakdolgozatát. Felkészült, tehetséges embernek tartom, komoly kormányzati, politikai, európai uniós tapasztalattal.

– *Ugyanakkor a férje, Gyurcsány Ferenc az egyik legnépszerűtlenebb magyar politikus. Ön szerint Dobrev győzelme nem jelentette volna, hogy Orbán marad hatalmon?*

– Egyfelől rögzíthetjük talán, hogy Gyurcsány démonizálása, ez a fideszes karaktergyilkosság alapvetően csak a bigott Orbán-hívók körében hatásos igazán. Az előválasztás második szakaszának egészen különös jelensége volt, hogy Márki-Zay és kisebbrészt Karácsony kommunikációja jelentős részben átvette ezt a narratívát, s kampányuknak ez a szakasza jószerivel egyetlen üzenetre épült: Dobrev indulásával nem lehet elzavarni Orbánt, mert Gyurcsány... A végeredmény azt mutatja, hogy ez a stratégia működött. Márki-Zay ön-maga teremtett mítoszt saját maga körül, mely szerint egyedül ő képes megszólítani, mozgósítani a bizonyta-

lanokat, a Fideszből kiábrándult szavazókat. Ezt az előválasztás első fordulójának eredményei nem igazolták. A második körben Dobrev az országot járta, és programról beszélt, Márki-Zay és Karácsony pedig egymással volt elfoglalva, s a legyőzendő ellenfelet – olykor ellenséget – Dobrev Klárában, Gyurcsányban és általában a Demokratikus Koalícióban jelölte meg. (Ez nem múlik el nyomtalanul.) A végső választási lehetőség Dobrev és Márki-Zay között volt, s a választók többsége úgy ítélte meg, hogy Márki-Zayval nagyobb az esély az Orbán-rezsim megdöntésére, s őszintén remélem, nekik lesz igazuk. Magam nem láttam jelentős különbséget a két lehetséges lista között – ne feledjük, '22-ben nem miniszterelnök-jelöltre, hanem az ellenzéki pártok közös listájára szavaz az ellenzék –, az egyik első helyén Dobrev, második helyén Márki-Zay, aztán az ellenzéki pártok vezető politikusai, a másik változatban az első helyen Márki-Zay, a másodikon Dobrev, aztán a többiek. Tudós szociálpszichológusok bizonyosan meggyőzően leírhatják a két változat eltérő hatásait, én erről nem voltam meggyőződve.

Másfelől Dobrev Klára független, szuverén személyiség, semmiképpen sem Gyurcsány Ferenc bábja, mint ahogyan sokat láttatni szeretnék. Képességei és felkészültsége tekintetében messze kiemelkedett az összes többi jelölt közül.

Az én személyes döntésemben, szavazatomban persze az is benne volt, hogy régóta igen rossz véleményem van Márki-Zay Péterről. Hatalomvágyó, narcisztikus figurának látom, a kampány második fordulójában nyújtott teljesítményét pedig kifejezetten riasztónak és destruktívnek láttam. Durva hangot ütött meg a vetélytársa mögött álló politikai táborral szemben, és szánalmas volt a Karácsonnyal folytatott civódása, ami igen gyorsan felemésztette az első forduló sikerének emelkedettségét, lendületét, bizakodását. Sokakat és sokszor sértett meg, sokszor csúsztatott vagy állított egyszerűen valótlanúságot, és következképpen sokszor kért utólag elnézést. (Lehet persze szemantikai vitát folytatni arról, hogy van-e tartalmi különbség az „elárulja a hazát” és a „hazáruló” szavak között, de minék.) És még mielőtt felemleném nekem a DK-s kommentelők stílusát, rögzítsük gyorsan, hogy a hívek szava és a politikai vezetők szava más szintet jelent, az előbbieket sokkal több szabadosságot engedhetnek meg maguknak.

– *Márki-Zay is független civil, nincs pártja, mindössze egy mozgalom éléről igyekezett célba jutni. Ezzel nem rendkívüli tehetségét és hitelességét bizonyította?*

– Márki-Zay kampányának első pillanatától kezdve arra fókuszált, hogy miközben bírálta ugyan a hatalmon lévő korrupt, diktatórikus Orbán-rendszert, teljes erőből ekézte az összefogni kész ellenzéket is. Ezt így utólag is végtelenül károsnak tartom. A dolog mögött az áll, hogy Márki-Zay hibás módon összemossa a 2010 előtti és utáni idősza-

kat. Aki 2019-ben – Orbán tíz éve után – azt a kategorikus kijelentést teszi egy szűkebb beszélgetésben, amelyen magam is részt vettem, hogy a Fidesz *mindent* jobban csinál, mint a 2010 előtti koalíció, annak baj van a valóságérzékelésével. Aki nem tudja megkülönböztetni némely szocialista politikus „nokiás dobozát” a Fidesz állami szintre emelt rablásától, a maffiaállamtól, annak vagy az arányérzékevel van probléma, vagy súlyosan elfogult a parlamenti ellenzéki pártokkal szemben, amelyeknek a támogatásával éppen miniszterelnök akar lenni.

Kétségtelenül hatásosan, meggyőzően beszél, ám a nyilvános megszólalásaiból sugárzó populizmus, elitellenesség rendkívül messze áll tőlem. A „civileket a parlamentbe” program alapvetően hibás és káros. A parlamenti demokráciákban a politikai akaratképzés csatornáit a politikai pártok. Békeidőben, az egyéni választókeretekben persze bekerülhetnek pártonkívüliek, akik a helyi választóközösségtől kapják legitimációjukat, de abszurd az a gondolat, hogy az ellenzéki pártok közös listájára civileket írjon be Márki-Zay, mégis kit és mit képviselnének ők. Az Országgyűlésben minden egyes úgynevezett „független” képviselő külön-külön „zsarolási potenciállal” rendelkezik a szó politikai értelmében. Szűk parlamenti többség esetében ez magát a kormányozhatóságot veszélyezteti. Mellesleg, akiből országgyűlési képviselő lesz, az rögvest meg is szűnik „civil” lenni, és „politikai aktor” válik. A civil társadalom szerepe, dolga, a politikai osztály kontrollja a nyilvánosság erejével.

– Gondolja, hogy Dobrev és Márki-Zay tudnak majd együtt dolgozni?

– Remélem, de hangsúlyozom: előtte mindkét politikusnak el kell fogadnia, hogy a jövő évi országgyűlési választást nem az ellenzéki listavezető személye dönti el, hanem az összefogás ténye. Fontosnak tekintem továbbá, hogy még az idén összeálljon az ellenzéki árnyékkormány, s ez a csapat induljon – közös program alapján – Orbánék ellen. Egyelőre a Fidesznek nincs semmilyen választási programja. Legfeljebb a hatalom megtartásában reménykednek, és szeretnék ép bőrrel megúszni a felelősségre vonást. Az a meggyőződésem, hogy ha a hat párt által támogatott árnyékkormány jövõ tavasszal sikerül rendszerváltó hangulatot teremtenie, akkor mindegy, hogy valójában ki az ellenzék miniszterelnök-jelöltje. Ma nincs bal-, jobb- vagy közép. Csak a NER haszonélvezői és elszenvedői.

– Ön ugye elsõsorban pénzügyi jogász, de mielőtt a kormány- vagy a rendszerváltás gazdasági esélyeirõl beszélne, az alkotmányjogot is szóba kell hozni. Kérdés ugyanis, hogy új alkotmányos háttér nélkül, tehát a jelenlegi jogrendben lehet-e a Fidesztõl eltérõ gazdaságpolitikát csinálni?

– Csupán részlegesen. Ám csak egy átalakított alkotmányos háttér teszi lehetővé, hogy az ellenzék valóban hatékonyan kormányozni tudjon. Ez nem ismeretlen terep számomra, egyetemistaként az alkotmányjogi kör titkára voltam – nem sokkal Tölgyessy Péter után –, jogelméleti-alkotmányjogi határterületrõl írtam a szakdolgozatomat. Nagy tekintélyû alkotmányjogásztól, Kukorelly

Istvántól, Schmidt Pétertõl meglehetősen érzékeny alkotmányjogi szemléletet tanultam.

– Az alkotmányjogászok körében szinte konszenzus van abban, hogy a Fidesz saját politikai céljaihoz igazította a magyar jogrendet, benne az alkotmányt is. Az egykori alkotmánybíró, Vörös Imre egyenesen azt mondja, hogy a Fidesz 2010 után államcsínyt követett el, majd kizárólagos hatalomgyakorlásra törekedett, pedig ezt az érvényben lévõ, fideszes egypárti alaptörvény is tiltja. Ennek ismeretében a jogrend vagy a gazdaság átalakítása reális ígélet lehet az összefogó ellenzék részérõl?

– Vörös Imre és mellette Fleck Zoltán érvei igen erõsek. Az én tételmondatom pedig így szól: egy diktatórikus rezsimit nem lehet leváltani a diktatórikus rezsim által megalkotott szabályokkal. Ezeknek ugyanis mindig az a célja és rendeltetése, hogy a rendszer leválthatatlan legyen. Ezt a paradoxont nem lehet pozitivista jogértelmezéssel, csak a jogalkotás eljárási szabályainak betartását vizsgálva feloldani.

– Ha kétharmad nélkül nem lehet alkotmányozni, akkor marad erre megfelelõ jogi módszer?

– Az ellenzék nem akar egyszerű többséggel új alkotmányt írni, ám a mai alaptörvény egyes, a jogállamisággal szemben álló szabályát semlegesíteni akarja, és ez az esetek egy részében egyszerű többséggel is lehetséges. Igazán hozzáértõ emberek már egy ideje dolgoznak ilyen megoldásokon.

– Nézzük ezt konkrétan, nyilvánvalóan nehéz lesz a Nemzeti Média- és

Hírközlési Hatóság éléről váratlanul lemondott Karas Mónika helyébe kilenc évre választandó új vezetőt is lecserelni. S az Állami Számvevőszékhez alelnökként ejtőernyőzött Karas Mónikát sem lesz könnyű leváltani. A választások előtti bebetonozás nem megszokott művelet?

– Ne felejtse el, hogy az említett közszerelőlk mandátuma még nem járt le, tehát ez a „bebetonozás” nyilvánvalóan a joggal való visszaélés. Teljesen világos, hogy a Fidesz által teremtett alaptörvény, kiváltképp annak mindenféle módosítása az alkotmányos rend, a jogállamiság felszámolására irányult. Az Orbán-kormány olyan hatalomkoncentrációra törekedett, és olyan árnyékhatalmat épített ki, amely egy alkotmányos jogállamban nem engedhető meg, nem is tűrhető el. Lehet ugyan kényes ízlésű jogesztetikai vitát folytatni, hogy jogállamban a kétharmados törvényeket csak kétharmados többséggel lehet módosítani. Jogállamban ez valóban így van, de Magyarország már rég nem jogállam. Ha pedig nem az, akkor ott ez a szabály nem érvényes.

– *A Fidesz kínosan ügyelt arra, hogy a kétharmados törvényekhez, az alaptörvényhez biztosítsa a megfelelő többséget.*

– Kétségtelen, a törvényesség látszatára nagyon ügyeltek. A törvényjavaslatokat valóban a megfelelő többséggel fogadták el, a Szájer által iPaden megírt alaptörvényt is, amelybe utóbb még azt is beleírták, hogy az apa férfi, az anya nő. De beleírtak több abszurd dolgot is, amit végül a köztársasági elnök szó nélkül aláírt, a *Magyar Közlönyben* pedig

kinyomtatták. Az eljárás formailag hibátlan.

A látszat azonban megtévesztő. Tétélezzük fel azt az abszurd helyzetet, hogy holnap Semjén képviselő megvilágosodik, és beterjeszt egy alaptörvény-módosító indítványt, amely tartalmazza, hogy a ma hivatalban lévő kormány marad hatalmon a következő huszonöt esztendőben, és országgyűlési választásokat sem tartanak 2046-ig Magyarországon. Kövér Laci reggel megkapná az indítványt, délelőtt rendkívüli sürgősséggel napirendre venné az Országgyűlés, délután meg is tárgyalná, este pedig elfogadná a kétharmad. Az elfogadott törvényt még aznap este átküldenék Ádernek, akiben akár fel is ébredhetne az egykori jogász, hogy hát ez azér’ nem egészen kóser. Miután azonban az Alkotmánybírósághoz nem küldheti el, mert a testület a Fidesz jóvoltából az Alaptörvényt nem vizsgálhatja, Áder a tervezetet megfontolásra visszaküldené az Országgyűlésnek. Ezt még megteheti. Az államfő javaslatát másnap a parlament napirendre venné, délután megfontolná, és ismét változatlanul megszavazná. Kövér még aznap visszaküldené Ádernek. Az elnök pedig – mi mást is tehetne – szó nélkül aláírná, mert az Alaptörvény szerint csak ehhez van joga. Így megszületne az eljárásjogilag rendben lévő törvény, amely 2046-ig hatalmon tartja Orbánt. A vázolt logika alapján születtek a törvények az elmúlt tíz évben, s az ellenzék továbbra sem tehetne mást, széttárhhatja a kezét, s vár még huszonöt évet, amíg újra választást írnak ki Magyarországon. Ugye nem gondolja, hogy ezt bárki komolyan gondolhatja? Hogy ezt a hülyeséget bárki elfogadhatja?

– *Feles többséggel persze akkor sem lehet majd alkotmányozni, de kérdés, hogy mit lehet tenni, ami nem sérti az alkotmányos szellemet?*

– Természetesen a jelenlegi helyett szükség van egy új alkotmányra. Ennek elfogadása egy hosszabb folyamat, és csak konszenzusos alapon, széles társadalmi egyetértéssel születget meg Magyarország új alkotmánya.

– *De Kövér László már arra is idegesen reagált, hogy az ellenzék szóba hozta az alkotmányozást. A házelnök szerint „akár már holnap büntetőeljárást kellene indítani azokkal szemben, akik egyszerű többséggel módosítanák az Alaptörvényt, tehát az alkotmányos rend felforgatására uszítanak”. Lehet, hogy ha az ellenzék túlságosan hangsúlyozza az alkotmányos témákat, már a választás előtt börtönben végzi?*

– Ez semmiképp sem lehetséges, Kövér állítása jogi abszurdum, vagy ha jobban tetszik, a házelnök hülyeséget beszél. Helyes lenne, ha mielőtt az egyébként jogvégzett Kövér doktor ilyet mond – emlékeit felfrissítendő –, kezébe venné a büntető törvénykönyvet. Akkor ugyanis rájönne, hogy az a tényállás, amiről beszél, egyszerűen nem létezik.

– *Viszont ha a belügyminiszter beleszeret Kövér feltételezésébe, akkor annak egy diktatórikus hajlamú kormányzás esetén drámai következményei is lehetnek. Mi tartaná vissza a rendőrséget?*

– A józan ész és Pintér Sándor. Mert még ma sincs olyan bíróság Magyarországon, amely elítelné az ellenzéket, ha bejelenti igényét egy új alkotmány előkészítésére.

– *A rendszerváltó Kis János felvette, hogy az új kormány kötelessége lenne a NER tíz-húsz-harminc évre titkosított aktáinak nyilvánosságra hozatala. Van erre mód?*

– Van, és természetesen meg is kell tenni.

– *Amíg nem lesz új alkotmány, csak az Alaptörvény létezik, benne a fékek és ellensúlyok Fidesz által leépített rendszere, addig az új hatalom képes kormányozni, ha egyszerű többséggel nyer?*

– Feltétlenül, bár szűk mozgástérben. Az ellenzék által vezetett új parlament hozhat – akár feles támogatással is – olyan törvényeket, amelyek hatástalanítják az elképesztő arcátlansággal született kétharmados jogszabályokat. Itt vannak például az egyetemi alapítványok a leválthatatlan, Fidesz-hű kuratóriumi tagokkal.

– *Ezeket az alapítványokat törvényesen is meg lehet szüntetni? A közpénzt, illetve közvagyonot vissza lehet áramoltatni a köz tulajdonába?*

– Nem győzöm hangsúlyozni, hogy a kétharmados ellenzéki győzelem leegyszerűsítene a demokratikus normák helyreállítását. Ezt az ügyet is megoldaná. Azonban ha a megalakuló országgyűlés mégis csak feles többséget szerez, akkor is elfogadhat egy olyan jogszabályt, amely minden olyan közalapítványra érvényes lehet, amely költségvetési pénzhez vagy állami vagyonhoz jutott, és ezekhez kirendelhet vagyonbiztost. Azt is előírhatja, hogy bármely, a tulajdont érintő döntéshez szükséges a hozzájárulása. Nélküle tehát egyetlen fillérről sem lehet dönteni. Ettől kezdve a Fidesz se az egyetemekhez,

de semmilyen közalapítványba kihe-lyezett vagyonhoz nem férhet hozzá.

A pénzcsoport ugyanis nemcsak megnyitni lehet, de el is lehet zárni. Sokféle technika van tehát, amit alkalmazni lehet és kell is, hogy esetleg feles törvényekkel a hatalomra kerülő új kormány kiüresítse az ország érdekeit sértő, kétharmados többséget igénylő jogszabályokat.

Az már elsősorban politikai kérdés, hogy az ilyen típusú beavatkozáshoz a társadalmi, politikai legitimitását meg tudja-e teremteni! Élvezi-e a társadalom támogatottságát ez a gyakorlat, vagy sem? A felhatalmazást megszerezni úgy lehet, ha ezt az ellenzéki pártok a kampányuk középpontjába helyezik. Az ellenzék pártjainak arra kell felhatalmazást kérni a választóktól, hogy a bejelentett változtatásokat megtehesék. Nyilván az alkotmányos rend helyreállítása Kovács néni számára nehezebben érthető, de a nyugdíj ügye már nyilván világos. Mészáros milliárdjainak sorsa, az elszámoltatás vagy az alapítványok ügye pedig már érzékenyen érinti az választók igazságérzetét. Tehát nagyon fontos, hogy a tervezett változtatásokhoz az ellenzék kérjen felhatalmazást a szavazóktól. Ha az ellenzék ezek után megszerzi a parlamenti többséget, akkor már meg is kapta a cselekvésre a politikai legitimitást.

– Mindenestre az Alaptörvény s vele a Fidesz által lépített fékek és ellensúlyok rendszere, s a helyébe lépő, szinte kizárólagos orbáni hatalomgyakorlás gondot okoz majd egy új kormánynak. A hatalomra készülő ellenzék előtt a jog mellett a gazdaságban van olyan csapda, ami akadályozhatná a gazdasági törvényhozást?

– Az egyik legkirívóbb ilyen csapda a Költségvetési Tanács jogosultsága, mely szerint ha nem fogadja el az új kormány költségvetését, az könnyen elvezethet az Országgyűlés feloszlásához. Ebben az esetben a köztársasági elnök új választást írhat ki, amit nyilván örömmel meg is tesz majd az Áder helyébe lépő személy.

– Közbevetésül csak annyit, hogy korábban a nemzetközi hírű közgazdászokból álló Költségvetési Tanács helyébe lépett az MNB első embere, Matolcsy György, a néha politikai szerepet játszó ASZ-elnök, Domonkos László és a mindig alkalmazkodó Kovács Árpád.

– Kétség nem fér hozzá, ezek az urak mind politikai kinevezettek. Ráadásul létrehoztak egy bizarr összeférhetetlenséget. A Költségvetési Tanács bizonyos értelemben az Országgyűlés fölött áll, miközben Matolcsy György jegybankelnökként a parlamentnek tartozik beszámolási kötelezettséggel.

– Vagyis sakkban tartható?

– Inkább fordítva, túlhatalom birtokosa. Ennél is nagyobb baj, hogy a Költségvetési Tanács kezében olyan nagy a politikai hatalom, ami ellentmond a népszuverenitás elvének. A nép által választott Országgyűlés legitimitációja eredeti legitimitáció, míg az általa megválasztott Költségvetési Tanácsé származékos. Az egész struktúrát kell majd kidobni, mert ilyen az egész világon nincs.

– Mindez azért is érdekes, mert az új kormány örököl majd egy költségvetést, amelynek végrehajtásában

elég kicsi lesz a mozgástere. A gazdaságban tehát rosszabb lesz a helyzet, mint a közjog területén?

– Sokan azt mondják, hogy az új kormány mozgástere nagyon kicsi lesz, de szerintem ez nem egészen így van. Kétségtelen, a jövő év terhére bármit megígér az Orbán-kormány, s ez rontja a költségvetés pozícióját. Az elmúlt hetekben Orbán közel ötezermilliárd forintnyi pénzszerzést jelentett be. A költségvetés tartaléka ezt csak részben fedezi, ám ezek többnyire egyszeri tételek, amelyek 2023-ban már nem lesznek.

– Egyébként a jövő évi költségvetésbe betervezték a beígért 600 milliárdos adó-visszatérítést?

– Ugyan dehogy, a költségvetésben nyoma sincs a visszatérítésnek. Amikor júniusban a törvényt elfogadták, akkor még szó sem volt pénzosztogatósról. Bátran kijelenthetjük, hogy Magyarországon a parlamentnek ma már semmilyen ellenőrzési jogköre nincs a költségvetés felett. A kormány naponta kedve szerint átírhatja a költségvetést anélkül, hogy módosítaná a költségvetési törvényt.

– Épp ezért nehéz elképzelni, hogy a következő kormánynak lesz mozgástere. Márki-Zay óvatosságra intett ugyan, de rábólintott a Dobrev Klára által javasolt baloldali programra, amely kétezermilliárdos kiadást jelenthet. Nem ígéri magát túl az ellenzék?

– Az ígéretekhez megteremthető a fedezet a költségvetésben. Talán ez a leginkább megfelelő megfogalmazás. Ráadásul azok az ígéretek, amelyek az ellenzéki pártok részéről elhangzanak, vagyis a béremelés az egészségügyben, a rendvédelem-

ben, öregségi nyugdíj, családi pótlék megemelése, mindez nem azt jelenti, hogy ezeket az első pillanatban ki kell fizetni, hanem azok egy, a ciklus végéig szóló felzárkóztatási program elemei. Ezenkívül ne felejtse el, hogy a jövő évi költségvetés sincs kőbe vésve, ez sima feles törvény, ami ellenzéki győzelem esetén bármikor módosítható. Ahogy én ma látom, elég sok tartalék lesz a költségvetésben, ugyanis sok olyan kiadást is betervezték, amit egyetlen kézmozdulattal meg lehet szüntetni.

– A Paks II.-beruházásra, a Fudan egyetemre vagy a Budapest–Belgrád vasútvonal felmondására gondol?

– Igen, teljesen felesleges beruházások, ezeket az ellenzék leállítja. Orbán – miután az uniós forrásokhoz nem fér hozzá – a költségvetés terhére nemzeti újjáépítési alapot hozott létre, s tetemes hitelt vett fel kötvénykibocsátással a nemzetközi pénzüpiacról. Ebből hirdet pályázatokat, köt majd szerződéseket és fizet előlegeket a NER-oligarcháknak még a választás előtt. Ezeket a pályázatokat, szerződéseket az új Országgyűlés a törvény erejével érvénytelenítheti. Az új kormány egészen bizonyosan teljesíti majd az Európai Unió jogállami elvárásait, és hozzáférhet az uniós pénzekhez, amelyeket olyan – az unió által is elfogadott – fejlesztésekre költhet, amelyekre valóban szüksége van Magyarországnak. Egyébként a Fidesz 2018-ban ugyanígy, a választások előtt elköltötte az akkori uniós költségvetési ciklusban Magyarországnak járó pénzek döntő részét. Majdnem az egészet leszerződtek még a választás előtt. Most is erre készülnek.

– *Viszont említette, hogy a Költségvetési Tanács képes gúzsba kötni az ellenzék kezét, s ha elutasítja a büdzsé tervezett módosításait, akkor az államfő köteles új választást kiírni.*

– Ez azért nem ilyen egyszerű. Egy ilyen döntést indokolnia is kellene a Költségvetési Tanácsnak.

– *Gondolja, hogy nem tudnak bármit megindokolni, ha ez az ellenzékbe vonuló Fidesz-vezérkar érdeke?*

– Nem nagyon, mert az Orbán-kormány eleve igen magas költségvetési hiánnyal számolt jövőre. Az ellenzék választási ígéreteihez belső átcsoportosítással szabadítanak majd fel forrásokat, tehát a költségvetés végső pozíciója nem lesz rosszabb, mint amelyet 2022-re Orbánék beterveztettek. Ha pedig a Fidesz tervében nem találtak kifogásolnivalót, akkor az ellenzéki kormányt sem kritizálhatják meg egy ugyanolyan főösszegeű költségvetésért.

– *Még akkor sem, ha törvénybe iktatták, hogy a költségvetési hiányt folyamatosan csökkenteni kell?*

– Valóban van ilyen törvény, de ez alól felmentést adott önmagának a kormány, hivatkozva az egészségügyi vészhelyzetre. Tehát ennek a szabálynak jövőre különösebb jelentősége szerintem nem lehet.

– *Még az ellenzéken belül is vita van az euró bevezetéséről. Gondolja, hogy ez a vita gyorsan lefolytatható, s a forint helyett belátható időn belül euró lehet a fizetőeszközünk?*

– Ez a vita nem olyan bonyolult. Az optimális valutaövezetről, egy valutaövezethez való csatlakozás ideális feltételeiről lehet persze vitát folytatni, érvelni az úgynevezett

reálkonvergencia vagy a nominális konvergencia mellett. Az előbbi szerint akkor lehet csatlakozni, ha a gazdaság teljesítménye már eléri az övezet országainak átlagát, az utóbbi szerint pedig akkor, ha meghatározott gazdasági mutatók teljesülnek. Az euróövezet esetében az infláció mértéke, az államháztartás folyó hiánya, a GDP-arányos államadósság és a hosszú lejáratú kamatok a legfontosabb mutatók. Azt tudomásul kell venni, hogy nincs optimális időpontja – nemcsak nálunk, más-hol sem – egy valutaövezethez való csatlakozásnak. Viszont az egészen biztos, hogy hosszú távon Magyarországnak eminens érdeke, hogy az eurózónához csatlakozzon. Ez olyan védettséget jelentene mindenféle krízissel szemben, amit a mienkéhez hasonló kis nyitott gazdaság nem tud megteremteni. Egészen más lett volna a 2008-as válságnak a gazdasági hatása is, ha az ország már az euróövezet tagja.

Az ellenzéki pártoknak abban kell egyértelműen állást foglalniuk, hogy valóban akarják-e az euró bevezetését, s ennek érdekében hajlandók-e olyan politikát folytatni, amely hozzásegít a csatlakozási feltételek teljesítéséhez. Nemcsak azért, mert ezt Európa várja, s az unióhoz való csatlakozáskor erre kötelezettséget vállaltunk, hanem azért, mert az ország érdeke is az, hogy teljesítsük a csatlakozási feltételeket, hogy ne nálunk legyen a legnagyobb az infláció, hogy csökkenjen a GDP-arányos államadósság, ne legyen túl nagy a költségvetési hiány stb.

– *Ezt azért másként látja Matolcsy György, aki szerint a monetáris politikának nagyobb mozgásteret ad*

a forint. S az euróövezet helyett inkább valamilyen eurázsiai övezetbe csatlakozna. Egy jegybankelnök természetesen „keresztbe tud tenni” egy kormánynak. Lám, még Orbán kormányának is.

– Matolcsy annyi mindent mondott már az euróról meg az eurázsiai gazdasági unióról, hogy nehéz őt komolyan venni. Én úgy gondolom, hogy az Európai Unió nagyon „megértő” lenne, ha a Fidesz által kinevezetteket elmozdítanák bizonyos állami hivatalok éléről. A jegybank azonban egy különleges eset, ahol erre nem lehet számítani. A nemzeti bank függetlenségi eszméjének egyik legfontosabb eleme a személyi függetlenség. Vagyis a monetáris politika döntéshozói hivatalukból nem mozgathatók el, csak egy nagyon bonyolult köteleességszegési eljárásban.

Matolcsy György tehát addig maradhatna a helyén, amíg magától le nem mond, vagy amíg le nem jár a mandátuma. Szerencsére Matolcsy személyénél sokkal fontosabb a monetáris tanács összetétele, illetve a létszáma, amelyre bizonyos hatással lehet egy új kormányzat. A monetáris tanácsban is vannak politikai kinevezettek, de olyanok is, akik tisztességes szakemberek, és nem feltétlen lennének ellenségesek egy új kormánnyal szemben. A jegybank szakmai stábjá pedig még mindig nagyon magas színvonalú. Továbbá nem kerülheti el a figyelmünket az sem, hogy Matolcsy György az utóbbi időben élesen bírálja a pénzügyminisztert, s alig leplezetten az orbáni gazdaságpolitikát.

– Az ellenzéki pártok mindegyike úgy gondolja, hogy a NER mai urait elszámoltatja, szükség esetén bíróság

elé állítja. Mondjuk a lélegeztetőgépek háromszázmilliárdos tétele esetében különösen érdekes lehet egy ítélet, de van még példa bőven. El tudja azt képzelni, hogy ez sikerül?

– Nézze, büntetni csak azt lehet, amit elkövetéskor a törvény büntetnek minősít. Ebből következően csak az a büntetés szabható ki, amelyet a tett elkövetésekor a jogszabály előír. Ha a törvény szerint nincs bűn, akkor nincs büntetés sem. Épp ezért nem lesz egyszerű az Orbán-rezsim elszámoltatása, mert ravasz módon valóban mindent igyekeztek törvénnyel alátámasztani. Ennek ellenére persze lesznek ügyek, hisz még saját törvényeiket is áthágták. Futószalagon manipulálták a közbeszerzéseket, de mégsem várok látványos sikert. Persze rendszerváltó időkben rendre előkerülhetnek hangfelvételek, dokumentumok, videók vagy emberek, akik elszólják magukat. Vizsgálódhat az adóhivatal is, mert azért sok olyan trükk van, ami alkalmazható. Úgy érzem azonban, hogy hiba lenne azt az illúziót keltetni, hogy kormányváltás után itt villámgyors elszámoltatásra lehet számítani.

– Tehát nem lesz itt Románia, ahol még miniszterek, miniszterelnökök is bíróság elé kerültek korrupciógyanú miatt?

– A korrupcióellenes ügyészséget nálunk is fel lehet állítani, hiszen erre még feles törvénnyel is van mód. Vádemelési jogköre ugyan nem lehetne – mert azt Polt Péter gyakorolja –, de nyomozati jogkört kaphat. Ha feltárnak és bizonyítanak néhány vaskos bűncselekményt, akkor még a jelenlegi főügyész sem tagadhatja meg a vádemelést. De ez elég lassú művelet.

Nagyobb sikerrel kecsegtet az Európai Csaláselleni Hivatal által feltárt visszaélések sora – közte a Tiborcz-féle közvilágítási akció –, ezekben az ügyekben lehet eljárást kezdeményezni, mert „hála” Polt Péternek, ezeknek az OLAF által dokumentált visszaéléseknek nálunk semmiféle következményük nem volt. De ezek a visszaélések – az európai bíróság döntésének köszönhetően – nyilvánosak, megismerhetők, és lehetnek következményeik is. Szerintem az elszámoltatási projektet ezekkel az ügyekkel kellene kezdeni, mert így nem a nulláról indulna az új kormány. Ezt egyébként a Fidesz is sejti, nem véletlenül számolja fel az Eliost, amelynek még a nyomát is eltüntetik. Számos ilyen lenullázott cég lesz itt tavasszal...

Ami pedig Márki-Zay 2010 előtti vizsgálódását illeti, gondoljon bele bárki, ha a Fidesz tizenkét éves kormányzása alatt nem talált semmit Gyurcsány Ferenc vagy a szociálliberális kormány politikusai ellen, akkor ott aligha van bármi. Egyébként a Fidesz bejövetelekor engem szinte azonnal kirúgtak az Export-Import Bank éléről, fél évig vizsgálódott a kommandó, informatikusok, könyvvizsgálók és jogászok hada. A hat hónap alatt nem találtak az égvilágon semmit. Ha előre megkérdezik, ingyen is elárultam volna nekik, hogy nem loptam el a bankot. Még egy csomó pénzt is megspórolhattak volna. Belegondolni is rossz, hogy ilyen felesleges ügyeket kezdjenek újra megvizsgálni.

– Tudja bárki is, hogy mi lesz például Mészáros Lőrinc sok százmilli-

árdos vagyonával a rendszerváltás után?

– Erről idő előtti lenne bármit mondani. Sokféle szabályt lehet alkotni az állami közbeszerzésekre, illetve természetesen el lehet vágni a köldökszínort az állami költségvetés és az oligarchák között. Ezek a konglomerátumok enélkül működésképtelenek. Nem véletlen, hogy külföldön soha semmilyen versenyen nem indulnak a Mészáros-cégek. Ha az állami pénzeket leállítják, akkor az oligarchák mai birodalma összeroppan, mint annak idején a Vegyész, vagy köddé válik, mint a Simicska-birodalom.

– Ma már elkoptatott közhely, hogy ami korrupciónak látszik az Orbán-rendszerben, az a rezsim legfőbb politikája. Annak célja pedig a nemzeti vállalkozói réteg vagy burzsoázia kialakítása. Gondolja, hogy a friss nemzeti burzsoázia támogatja majd az ellenzékéből hatalomra kerülő nemzeti kormányt is?

– Szó sincs róla, nem is kell! Amit látunk időnként köddé válni, annak semmi köze a nemzeti tőkésosztályhoz, azok oligarchák, a szó eredeti értelmében. Javarészt bűnöző tevékenységgel szerzett vagyont halmoztak fel. Az új kormánynak aligha kell az ő együttműködésük. Ha a kérdése arra irányul, hogy érdemes-e ezekkel az oligarchákkal alkut kötni, akkor a válaszom az, hogy legfeljebb a szabad elvonulás fejében. Ha a börtön kiváltásaként bizonyítják a ma még hatalomban lévő politikusok érintettségét, akkor – de csak akkor – lehet vádalkut kötni.